

Karászi István (1959–2006)

Karászi István 1959. december 5-én született Karcagon. Itt járt általános és középiskolába és egy helyi tanárnő csillagászati szakkörébe. A csillagászat és az alföldi csillagos ég szépsége már korán megragadta. Édesapja segítségével 1975. február végére készítette el 150/1700 mm-es tükrös távcsövét. „Máris nagyon sok örömet szerzett nekem és ismerőseimnek. Különösen a Jupiter és a Szaturnusz, valamint a csillagthalmazok tetszettek nagyon. A Holdról már felvételeket is készítettem.” írta Kulin Györgynek, aki a fényképes beszámolót a Föld és Égben közölte. Fél év múlva öt karcagi áll öt tükrös távcső mellett. (Ez a felvétel illusztrálja a hetvenes évek távcsőépítését az Amatőrcsillagászok kézikönyve legújabb kiadásában is, a 86. oldalon.) 1977-ben már tucatnyi karcagi csoportosul egy 200/2000 mm-es Newton-reflektor körül, amelyet segítségükre a helyi tsz-tagok társadalmi munkában készítettek. Karcag mellett Kisújszállás, Kunmadaras és Kunhegyes csillagászati életét tervezték fellendíteni.

Karcagon további csillagászat iránti érdeklődőket szervezett be. Kezdetben a városi Déryné Művelődési Központ csillagászati szakköréként, majd Altair Klub néven, az általa megszervezett és vezetett baráti társaságuk sok tagja készített távcsövet. A lelkes csoportot a csillagászati megfigyelések végzésére és azok beküldésére buzdította. Mélyég, kettőscsillag, üstökös, változó, csillagfédesi, asztrometeorológiai és asztrofotózási irányba ösztönözte az észlelőmunkát. Maga készítette tükrös távcsöveivel 1975 nyaratól végzett amatőr csillagászati megfigyeléseket. Mélyég- és kettőscsillag-észleléseit rendszeresen küldte az Albireóba. Megfigyelései alapján a lap egyik leg-szorgalmasabb közreműködője volt egy évtizeden át.

1976. február 7-én kezdett változócsillagokat figyelni. „KAI” szorgos munkával, az ezt követő hat és fél év alatt 1119 fénybecslést végzett 163 változóról. Bekapcsolódott a hazai megfigyelések feldolgozásába is. 1976 júliusától az Albireo havi változócsillag rovatának egy részét készítette: a szabálytalan és RV Tauri típusú változók adatait dolgozta fel. Egyik első cikke „Az R Scuti 1976-ban” címmel jelent meg 1977-ben. 1977-ben az RV Tauri és az AC Her fényváltozását ismertette. Nagyobb tanulmánya a V Canum Venaticorum csillag 1974–1978 közötti fényváltozását értékelte. Amikor 1979-től a változócsillagok témaköre a Meteorban folytatódott, Karászi István a lap változós rovatába küldte (az órá eső „szabálytalan, RV Tauri és feltételezett változók” rész) rendszeres feldolgozásait 1984-ig.

Szorgalmas mélyég-megfigyeléseinek elismeréseként Szentmártoni Béla 1977 augusztusában megbízta az Albireo mélyég rovatának gondozásával. A kísérletinek szánt havi rovatot 1977 szeptemberétől 1978 augusztusáig készítette. 1978-ban, az 1971-óta felgyülemlett több ezer hazai mélyég- és kettőscsillag-észlelés feldolgozásában és az anyag füzetekben történő közreadásában Karászi István is tevékenyen részt vett. 1980-ban a Cygnus c. lapban folytatta a mélyég rovatot.

Az országos amatőr csillagászati táborok egyik első rendezvényeinek Karcag adott helyet. 1976. július 24–31-ig a közeli Berekfürdőn a Cygnus '76, majd 1977. július 10–20-ig Karcagon a Cygnus '77 tábor házigazdája az Altair Klub és Karászi István volt. Sikerült észleléscentrikus összefüggést tartani: a nappali előadások és az éjszakai

ténykedések is a távcsöves megfigyelésekről szóltak. Később, más helyeken rendezett észlelőtáboroknak is aktív résztvevője volt.

A Meteornál még egy rovat vezetését vállalta: 1981 januártól a fogyatkozások és csillagfedések témájának adatait gyűjtötte, dolgozta fel és szerkesztette rovatá. Neve és címe hat évig szerepelt a lap belső borítóján. A lap szerkesztőségi értekezletein, alkatilag hallgató és szerény, ám pontos és megbízható munkatársat ismerhettünk személyében. Ő „vezényelte le” – előrejelzéseivel, útmutatásaival és feldolgozásaival az 1981. november 17-i Vénusz–Nunki fedést, az 1982. január 9-i holdfogyatkozást, az 1982. december 15-i napfogyatkozást, a három Jupiter-fedést 1983-ban, az 1984. május 30-i napfogyatkozást, az 1984. november 8-i, 1985. május 4-i, 1985. október 28-i, 1986. október 17-i holdfogyatkozásokat és az 1986. november 13-i Merkúr-átvonulást. Az okkultációs rovatot egészen 1986 decemberéig, utódja: Szabó Sándor bekapcsolódásáig folytatta.

1983-ban végezte el az egri tanárképző főiskolát, majd 1986-ban szerzett a szegedi tudományegyetemen egyetemi diplomát. Szakdolgozatának címe méltó amatőr csillagászati életművéhez: „Változócsillagok megfigyelése és ennek eredményei amatőr eszközökkel”. Természetesen egri állomáshelye csillagászáttörténeti tanulmányra ösztönözte. „Az egri csillagda története” címmel 1991-ben jelent meg írása az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola közleményei című kötetben.

A Csillagászat Baráti Köre 1980-ban elnökségi tagjává választotta, amely tisztséget 1986-ig töltötte be. 1986-ban egyike volt azoknak, akik elkezdték az ELTE által szervezett hat féléves csillagászati tanfolyamot, hogy ott 1989-ben csillagászati ismeretterjesztő diplomát kapjanak.

Földrajz tanárként tanított Hort, Gyöngyös, Eger, Aszód iskoláiban. Főiskolai adjunktusként az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola földrajz tanszékén a leendő tanárokat oktatta csillagászatra, planetológiára, térképészetre. Publikációi földrajzi, földtani, környezetvédelmi, idegenforgalmi jellegűek voltak.

Karászi István 1990-ben, az újjáalakult MCSE tagja lett (tagsági igazolványának száma 286). Bár fiatalkori amatőr csillagászati megfigyelési aktivitása csökkent, a csillagászathoz nem lett hűtlen. Oktatta a földrajzhoz kapcsolódó csillagászatot. Diákjait, tanártársait szívesen tájékoztatta a csillagászat alapjairól, érdekességeiről. Az Alföld sok városában tartott csillagászati előadást, még az elmúlt években is. Az Egerben létrehozott Hell Miksa Csillagászati Közhasznú Egyesület által szervezett bemutatókon is sokszor részt vett és segítette a csillagos ég megismertetését a nagyközönséggel.

Természetesen 1999. augusztus 11-én is a totalitás sávjában volt. 2003. május 31-én hajnalban is figyelte és fényképezte a kifliként kelő Napot. Általában is szerette a természetet. Járt a környező, főleg az erdélyi hegyeket. Kirándulásai alkalmával is terjesztette a csillagászati ismereteket. Csupán a 47-dik évében járt 2006-ban, amikor családjával Dubrovnikban nyaralt. Július 26-án váratlanul rosszul lett, és már nem tért többé magához.

Emlékét kegyelettel őrizzük!

KESZTHELYI SÁNDOR